

Laibacher Diöcesanblatt.

Nr. 8.

Inhalt: I. Allocutio Sanctitatis Suae Pii P. P. IX. dd. 22. Juni 1877. — II. Bearbeitung wissenschaftlicher Fragen vom Jahre 1875: Kaj je bistveno pri cerkvenem pogrebu? Komu in kako se mora odreči cerkveni pogreb? (Dalje.) — III. Einladung zu den diesjährigen geistlichen Exercitien. — IV. Empfehlung einer neuen Bilderbibel. — V. Konturs-Verlautbarung. — VI. Chronik der Diözese.

1877.

I.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI PII DIVINA PROVIDENTIA PAPAE IX. ALLOCUTIO

HABITA DIE XXII. IVNI MDCCLXXVII.

AD S. R. E. CARDINALES IN AEDIBVS VATICANIS.

VENERABILES FRATRES.

Gratissimum est Nobis hodie conspectu frui frequentiaque Vestra, non solum ut Vobiscum agamus de novis praestantibus viris in amplissimum ordinem Vestrum cooptandis, sed etiam ut iustissimum, quod Nobis maxime cordi est, officium erga Venerabiles Fratres Ecclesiarum Catholici Orbis Antistites, et erga Christifideles universos impleamus, ac intimos sensus ad eos expromamus, quos corde continere non possumus. Dedit enim Nobis nuper divinae Clementiae amplitudo praeter tot alia insignia bonitatis suae argumenta, ut quinquagesimum natalem diem Episcopalis Nostrae consecrationis videremus, atque hoc munus aliis etiam muneribus cumulavit, ut nempe tam effusam hac occasione erga Nos et Sanctam hanc Sedem dilectionem omnium ordinum, tum Urbis Nostrae, tum aliorum populorum et nationum longissimo etiam terrae marisque tractu a Nobis dissitarum, tam mira obsequii, pietatis, et liberalitatis eorum experiremur officia, quae vere magnum spectaculum fuerunt mundo, et Angelis et hominibus. Agnoscebamus Nos quidem, et publica cum commendatione, ut nostis, declarare non omisimus in Allocutione ad Vos habita die 12 elapsi Martii, Catholicum populum universum Nobis et huic Apostolicae Cathedrae esse devinctissimum; sed hoc ipsum Fideles ita splendidis nuper indiciis, omnibusque modis palam publiceque ostendere et confirmare voluerunt, ut quae ad eorum laudem pertinebant in magnam admirationem prorsus converterint, et gloriam Deo tribuentes, Nos iucundissima consolatione perfuderint. In omni enim paene mundi regione ille dies divinae erga Nos benignitatis et miserationis a populo Dei publicis laetitiae et religionis significationibus celebratus est, undique ad Nos litterae allatae sunt plenae filialis affectus, plenae doloris ob iniquum bellum cui obnoxii sumus, quasi tum primum post longa intervalla filiorum vox compressa erupisset: ipsi etiam catholicarum nationum rectores, alique principes viri et feminae non solum amplissima nobilitate, sed regali etiam sanguine spectabiles, suae Nobis devinctae voluntatis officia exhibuerunt, luculenter ostendentes suum religiosum studium ab aliorum pietate non vinci. Frequentia autem ac multitudo Fidelium ex omni lingua populo et natione, ex omni ordine aetate et sexu, qui, praeerantibus Pastoribus suis, peregrinatione suscepta ex remotissimis etiam regionibus ad Nos venerunt, fide et amore eorum animos inter tot cuiusque generis incommoda sustentante, comperta est Vobis, Venerabiles Fratres, qui tantam vim dilectionis admirantes de ea, in Vestrae gratulationis officio apud Nos amanter implendo, glorificastis Deum, et super ipsos divinarum gratiarum largitatem votis Vestris implorastis. Vos enim vidistis confertissima agmina ad has aedes Nostras ita in dies singulos confluentia, ut satis ostenderent quam cuperent diuturnum desiderium Patris sui conspiciendi et alloquendi explere,

vidistis amantissimos filios voces Nostras cupidissime haurire, et suis protestationibus ac obsequii significationibus, quas lacrimae interdum interrompebant, in persona humilitatis Nostrae Vicariam Christi potestatem venerari, atque ipsum colere Apostolorum Principem, cuius dignitas in indigno licet herede non deficit. Hanc autem venerationem illustriorem ac splendidiorem quoque Catholicus Populus facere voluit, missis et allatis ad Nos ex omni parte uberibus largitionum subsidiis, missis et allatis muneribus, multitudine, varietate, pretio, artificio admirabilibus, quae dum Nobis facultatem praebent subveniendi huius Apostolicae Sedis, et Ecclesiae suis bonis spoliatae necessitatibus, christianae etiam caritatis vim et splendorem produnt, quae non modo omnia suffert omnia sustinet, sed etiam calamitatum et paupertatis impedimenta nesciens, talis est ut nunquam excidat, nunquam exhauriatur.

At quis, Venerabiles Fratres, dies tribulationum nostrarum in exercitationem et splendorem tantarum virtutum convertit, quis tantam fidem ac pietatem extulit ac fovit, quis infirmitati Nostrae illud solatium concessit, ut tam illustrium exemplorum Populi Christiani spectatores et testes essemus? Pater misericordiarum et Deus totius consolationis, qui ubi maior est servorum suorum tenuitas et infirmitas, ibi magis suam gloriam manifestare consuevit, in cuius manu sunt corda hominum, in cuius ditione cuncta sunt posita, Ipse fecit Nobiscum misericordiam suam, Ipse fecit cum tentatione proventum ut possemus sustinere, Ipse gloriam suam in Ecclesia revelavit ostendens mundo, eam quo magis impugnatur vires suas intentius exerere, quo magis deprimitur, altius attolli. Facere itaque non possumus quin in conspectu Vestro et coram universo orbe ex intimo corde gratiam et gloriam tribuamus Deo clementissimo, Ipsi benedicentes et confitentes quoniam *benignus est, et confortans in die tribulationis, et sciens sperantes in se*, ac Eum precantes ut sacrificium laudis et benedictionis nostrae licet impar operibus misericordiae suae, in abundantia tamen suae dignationis bonus ac propitius excipiat.

Hoc autem officii Nostri debito erga Divinam Bonitatem perfuncti, aequum est nunc ut ad Vos, Venerabiles Fratres et Dilecti Filii, ex catholico orbe universo, sermonem Nostrum convertamus. Vellemus quidem, uti apud eos ex Vobis egimus, qui ad Nos accesserunt, ita etiam unicuique Vestrum a quibus amoris testimonia accepimus, gratissimi animi Nostri sensus declarare; sed cum id operosius et maius esse videamus, quam ut litterarum ministerio praestari possit, grave Vobis non sit, ut quemadmodum unum fuit omnium Vestrum cor, anima una in obsequiis Nobis deferendis, ita etiam una sit oratio, qua dum universos publice alloquimur, erga singulos privatim intendimus grati animi Nostri officio perfungi. Vobis itaque, Venerabiles Fratres et Dilecti Filii, corona mea sicut Apostolus ait, et gaudium meum, singulares gratias et habemus et agimus, eo affectu et sensu qui melius intelligitur ab animis fidelibus, quam verbis exprimi et aequari possit. Vos fecistis ut luceret lux Vestra coram hominibus, Vos glorificastis Deum et Ecclesiam, Vos de immaculata Christi Sponsa ac Christi in terris Vicario optime meruistis, ac pia liberalitate thesaurum Vobis fecistis non deficientem in caelo, ubi eum nec aerugo corrumpit, nec tinea demolitur.

Quoad Nos autem dilectionis Vestrae memoria ex animo Nostro non excidet, immo Ecclesiae fastis commendata ad exemplum etiam aedificationem et praeconium posterorum dimanabit, nec quidquam umquam erit Nobis antiquius, quam Pastorum Principem constanter rogare, ut Vobis, qui seminastis in benedictionibus, de benedictionibus et metere abundanter largiatur.

At nunc in hac parte sermonis Nostri praetermittere non possumus, quin ad veram vim et significationem tantarum rerum, mentem Nostram conferamus. Quidnam enim tantus Fidelium ardor, tanta alacritas et constantia, tantus eorum consensus in communis Patris acerbitatibus sublevandis, in hac Apostolica Sede suis subsidiis iuvanda eiusque causa tuenda, in deplorandis iniuriis quae eam affligunt, et divina Clementia imploranda, in assiduus peregrinationibus suscipiendis, quidnam huiusmodi studia et non intermissae sollicitudines ostendunt, quid mundo innuunt, quid spectant, quid assequi contendunt?

Haec manifeste luculenterque demonstrant atque confirmant, quod alias iam animadvertimus, perturbationem scilicet et anxietatem in qua sunt Fideles ob communem Patrem hostili dominationi subditum; ac simul universalis veri solemnisque suffragii vim habent, quo contra praetensa suffragia seu potius mendacia huius saeculi, Catholicus orbis universus iterum atque iterum significat, se velle, ut Supremus Pastor Dominici Gregis cum dignitate, libertate, et nemini obnoxia potestate Ecclesiae praesideat.

Haec praeterea dum aperte probant vim caritatis qua membra Ecclesiae Suo Capiti adhaerent, ac proinde etiam firmum unitatis vinculum quo membra ipsa inter se invicem coniunguntur, splendidissime simul docent, Catholicam Ecclesiam tot iniquis modis tantoque impetu oppugnatam, omnique externo auxilio destitutam, at non modo nunquam labefactatam et victam, sed contra militiae suae labores constanter sustinentem, et vires

suas in dies magis explicantem, radices, ut Chrysostomus ait, habere in caelis, et divina ac immortalī vita vigere; pleneque confundunt impiorum voces, qui sanctam Christi sponsam suis defunctam temporibus, effeta viribus, ac etiam extinctam dicere non verentur.

Haec ipsa demum vana ac stulta eorum consilia redarguunt; qui *inique inordinate perverse*, ut magni Augustini verbis utamur, *volunt levare aquam super oleum, sed demergetur aqua, oleum supereminet, ponere volunt sub tenebris lucem, fugabuntur vero tenebrae lux manebit, super caelum terram vellent collocare, pondere autem suo cadet terra in locum suum.*

Nos autem, Venerabiles Fratres, considerantes vias divinae Providentiae admirabiles, quae tribulationibus solatia miscet ut non deficiant animi et vires, sed fiducia confirmetur, virtus muniatur et erigatur, ex his incitamentum capiamus ut augeamus constantiam et alacritatem nostram in praeliis Domini praeliandis, in officiis ministerii nostri fideliter obeundis, in adversitatibus pro Dei et Ecclesiae causa impavide perferendis. Dum gravis belli atrocitas terras hoc tempore caede ac sanguine cruentat, quo Deus ab omnibus vult intelligi, quid inter homines, divinis et humanis iuribus eversis, iustitia et veritate oppressa, expectandum sit, producit etiam nihilo remissior dimicatio nostra, tanto nobilior et sua natura praestantior, quanto ad causam et incolumitatem non Religionis solum sed civilis ipsius Societatis pertinet, et ad ea principia restauranda quae pacis et verae prosperitatis fundamenta sunt. Propositum itaque certamen armis militiae nostrae viriliter certemus, in semita iudiciorum suorum sustineamus Dominum, Eum fervide et humiliter obsecrare pergamus ut imperans ventis et mari tranquillitatem reducat; ac interea nec adversa nec potentiam hostium timeamus; Maior est enim qui in nobis est, quam qui in mundo.

II.

Kaj je bitstveno pri cerkvenem pogrebu? — Komu in kako se mora odreči cerkveni pogreb?

(Dalje.)

Na to pokopališče se morajo pokopavati vsi, ki so v družbi sv. Cerkve umerli: Ceterum nemo christianus in communione fidelium defunctus, extra coemeterium rite benedictum sepeliri debet etc. Rit. 14 de exqu.; toraj se smejo na to pokopališče pokopavati le „in communione fidel. def.“ — drugi pa, ki niso v tej družbi umerli, po duhu cerkvenega prava, tudi po smerti v tej družbi počivati ne smejo.

Okoliščine pa so bile že kmalo v začetku vzrok, (posebno krajne potrebe), da so tudi drugoverci na skupno pokopališče bili pokopavani, in da so tudi oni počivali na skupnem kraju, ki so bili v življenji ločeni.

Novejše postavodajstvo si je v nekterih državah vse prizadelo, da bi ta drugi bistveni del, blagoslovljeno pokopališče (locus sacer), ločilo od prvega, ter ga izbrisalo iz zaumka cerkvenega pogreba. Samomorci, nekersčeni otroci, krivoverci i. dr. vsi so morali brez razločka biti pokopani v versto med pravoverne katoliške kristjane. Cerkev je morala biti zadovoljna, da ji je bilo dano na voljo, prvo, to je, cerkvene obrede, dovoliti ali prepovedati; pravica do kraja, kamor naj se pokopujejo, jim je bila posebno na Francoskem in Nemškem i. dr. vzeta. — To pa se je zgodilo zaradi tega, ker je sčasoma po novošegnjih načelih svetnega postavodajstva v pozabljenost prišel kotoliško verski pomen, kterega ima cerkveni pogreb, namreč, da communicatio in sacris sega tudi unkraj groba. Cerkev tedaj svojih postav, ki zadevajo cerkveni pogreb, posebno kar se tiče pokopališča, ne more povsod popolnoma izpeljati. Ali so pa pokopališča res kraji, do kterih ima le samo Cerkev oblast?

Prve čase kerščanstva, ko je bil v poganskem Rimu pokop v mestu prepovedan, so tudi kristjani svoje merlice pred mestom pokopavali. Izvolili so si radi pokopališča pri cestah ali na drugih bolj obiskovanih krajih, da se je spomin na umerlega dalje ohranil. Sveti Krizostom spričuje, da so ob njegovem času navadno zunaj mesta pokopavali, in opomni, da so pokopališča dobra šola ponižnosti onim, ki gredo v mesto, gledat njegovo veličastvo. —

Sv. Peter je bil pokopan v Vatikanu, ki je bil takrat zunaj mesta; sv. Pavel pa pri cesti v Ostijo.

Znana so podzemeljska pokopališča, ktera so si kristjani izbrali ob preganjanji. Posebno radi so si prvi kristjani pokopališča izvolili blizu grobov spričevavcev, nekoliko že iz ljubezni in spoštovanja do njih, pa tudi, da so jih ondi prijatelji in znanci večkrat obiskovali in jih priprošnji spričevavcev priporočevali. Pozneje, ko je

preganjanje kristjanov ponehalo, in so svetinje spričevalcev prenesli v cerkev, so tudi zdaj hotli blizu njih počivati, pokopani so bili torej v cerkvi, ali pa okoli cerkve. V cerkvi pokopavati je postalo tako navadno, da so posebne postave morale to prepovedati.¹⁾ Tako so nastala pokopališča okoli cerkve; le škofe, opate in druge slavne osebe je bilo pripuščeno v cerkvi pokopavati. Še dandanes pa nas na pogreb v cerkvi spominja mertvaški oder (*castrum doloris*), ki se v cerkvi postavlja.

Da so bila pokopališča sveti, k cerkvi spadajoči kraji že od nekdaj,²⁾ spričujejo apostolska zakonila, v katerih se bere, da se je opravljala na njih tudi sv. maša. „Darujte za svoje, ki so v Gospodu zaspali, sv. daritev v cerkvah in na pokopališčih.“ In zopet: „Zbirajte se na pokopališčih in berite svete bukve, pojte psalme . . . za svoje, ki so v Gospodu zaspali.“

Drugi dokaz je ta, da so bila pokopališča kot kraj, kamor so merliče pokopavali, že perve čase blagoslovljena. Navada, pokopališča blagosloviti, je skoraj tako stara, kakor navada blagosloviti cerkve, ter se nahaja že ob času cesarja Konstantina. Iz tega je razvidno, da na pokopališča se niso pokopavali vsi brez razločka, ampak le pravoverni kristjani.

Pa tudi naravnost cerkveni pisatelji poterjujejo te šege. Tertulijan pravi: Ko bi se tudi smelo dovoliti, skupno živeti z neverniki, se vendar ne sme v smerti ž njimi imeti nikakoršne družbe. Tudi Ciprijan,³⁾ Optat Milev. i. dr. pišejo v ravno tem pomenu. Ker je Cerkev pokopališča imela za svete kraje, kraje, ki spadajo k cerkvi in so v tesni zvezi ž njo, zato je določila, da je tudi pokopališče onečeščeno, če se oskruni cerkev ondi, kjer je pokopališče okoli cerkve. Nasprotno pa, če je le pokopališče omadeževano, zaradi tega ni še omadeževana tudi cerkev. Iz tega je jasno, da so bila pokopališča k cerkvi spadajoči kraji.

Po cerkvenem pravu je toraj tudi pokop na posebnem kraju tako bistven del pogreba, da pokopan biti „in loco sacro“ pomenja ravno to, kakor „cerkveno“ biti pokopan, n. pr. non debet in ecclesia ve coemeterio ecclesiastico sepeliri.⁴⁾

Bistvo cerkvenega pogreba torej obstoji v tem: 1. da sv. Cerkev, to je, mašnik kot cerkveni služabnik, opravi nad merličem molitve in obrede, kakor cerkveni obrednik zapoveduje (*ritus sacer*). Se vé, da se ti obredi, molitve itd. zamorejo spreminjati. Drugačni obredi so n. pr. pri pogrebu otrok, drugačni pri odraslih; pri duhovnih in neduhovnih, pri pogrebu papežev in kardinalov itd. 2. Da se merlič pokoplje na blagoslovljenem kraju (*locus sacer*).

Bistvo cerkvenega pogreba se ti deli imenujejo zaradi tega, ker je sv. Cerkev to zapovedala in se ondi, kjer se Cerkev prosto gibati zamore, pri navadnih okoliščinah spolnovati mora. Pri izvanrednih okoliščinah pa sv. Cerkev te postave zamore spremeniti, ali po okolnostih primorana, vsaj kaj terpeti, akoravno se z zaumkom cerkvenega pogreba popolnoma ne strinja in sicer zaradi tega, da se večje hudo odverne, in tedaj je spolnovati to, kar zapové ravno za tiste okoliščine, čase ali kraje. *Titulus debendi* je toraj edino le cerkvena postava.

Zakaj sv. Cerkev vse to zapoveduje?

Sveta cerkev merliče pokopuje s tako veličastnimi šegami, s tako milimi in ginljivimi obredi, da s tem skazuje ljubezen do svojih otrok. Njena ljubezen sega sicer tudi unkraj groba. Ni ga morebiti trenutka, da bi ne stal pri altari služabnik sv. Cerkve in bi ne pošiljal toplih prošenj k Bogu v njenem imenu za njene ranjce otroke. Slovesni pogreb pa je poslednje delo ljubezni, ktero skaže truplu svojih otrok.

Zatorej ona svojim služabnikom zapoveduje:

Sacras caeremonias ac ritus, quibus ex antiquissima traditione et summorum pontificum institutis sancta mater ecclesia catholica in fidelium suorum exequiis uti solet . . . parochi summo studio servare debent atque usu retinere. (*Rit. de exeq.*) Duh sv. Cerkve je sv. Duh, njena ljubezen je ljubezen sv. Duha.

Ni toraj večje ljubezni, kakor je ljubezen sv. Cerkve do njenih otrok. Ona je naša mati in skerbi za nas z največjo materinsko ljubeznijo. Od sv. kersta, ko postanemo njeni otroci, do poslednjega zdihljeja skazuje nam svojo ljubezen. Najbolj ginljivo pa nam daje dokaz ljubezni pri pogrebi. Kakor se materinska ljubezen v trenutku poslednje ločitve od svojega otroka kaže v vsi svoji globokosti in priserčnosti, tako se razodeva ljubezen

¹⁾ *Moy de Sons*, Arch. I. p. 29.: *Placuit, ut corpora Defunctorum nullo modo in basilica sanctorum sepeliantur, sed si necesse est, deforis circa murum basilicae.* Braga syn. 561.

²⁾ *Ibid.*

³⁾ ep. 68.

⁴⁾ C. 20 VI.

sv. Cerkve v vsi svoji polnosti po vzvišenih molitvah, izrekih in svetih obredih pri pogrebu umerlih njenih otrok. Cerkveni pogreb je prav za prav družinsko žalovanje, žalovanje matere sv. Cerkve po svojih otrocih.

Cerkev drugič zapoveduje raznoverstne spodbudljive molitve in obrede, da bi bilo vse to mrtvim v zveličanje, živim pa v spodbudo (ad defunctorum salutem simulque ad vivorum pietatem. Rit. Rom.) Na to merijo vse molitve, ki se pri pogrebu opravljajo, naj bi Gospod Bog duši, koja še ni dospela do uživanja obličja Božjega, kmalo dodelil večni mir; po drugi strani pa tudi verne opominjajo te molitve na njih lastno osodo, koja jih čaka in jih spodbujajo k resnobnemu pobožnemu življenju.

Tretji vzrok cerkvenemu pogrebu z vsemi prelepimi šegami je spoštovanje, ktero ima Cerkev do trupel umerlih svojih udov. To spoštovanje izvira neposrednje iz najvišjih resnic kerščanske vere, in ima le pomen, če se vrednost trupla iz kerščanskega stališča presoja.

Smert je kristjanom vse kaj drugega, kakor nevernikom, ona jim je le kratko spanje, iz kterega se bodo kmalo prebudili. Ne verujemo pa samo v večno življenje, ampak verujemo tudi v vstajenje mesa; verujemo, da bo truplo, ktero zdaj zemlji izročimo, na dan splošne sodbe iz groba vstalo, se zedinilo z dušo in večno živelo; verujemo, kakor piše sv. Pavel, da se truplo „seje v trohljivosti, vstalo bo v nestrohljivosti; seje se v nečasti, vstalo bo v časti; seje se živalsko telo, vstalo bo duhovno telo.“ (I. Kor. 15, 40.)

Vera v vstajenje mesa pa je v tesni zvezi z drugimi glavnimi resnicami kerščanstva. Kristus sam je človek postal in je imel človeško truplo, da bi vsega človeka, po duši in telesu odrešil; postavil je svete zakramente, ki posvečujejo dušo in telo; maziljeno je telo, ker je tempelj duše, kakor naj bi bila duša živi sveti tempelj Božji; v svetem Obhajilu ne prejmemo samo duše Kristusove, ampak tudi Njegovo telo, in ne postanemo le duhovno, ampak tudi po telesu udje Kristusovi. Pri sv. Obhajilu posebno se že tukaj to pričenja, o čemur sv. apostelj Pavel govori; po zavžitji nebeškega kruha trohljivo telo postaja nestrohljivo, umerljivo postaja neumerljivo: in kadar po smerti umerlega svojega sobrata s svojimi telesnimi očmi pred seboj vidimo v trohljivi perhljivosti, vendar z očmi vere v tej razpadljivosti vidimo kal neumerljivosti, iz kterega kalú bo prirastlo nestrohljivo, neumerljivo telo, bliščeče kakor solnce.

Iz te odločne vere in iz tega terdnega prepričanja izvira skerb sv. Cerkve za merliče, kteri so v njeni družbi, kot njeni udje umerli; zaradi tega tako materinsko pazljivo gleda na to, da se njeni otroci pokopljejo pristojno, kakor njihova vrednost zahteva.

Tako so delali že kristjani v prvih stoletjih. Podzemeljski grobi kaj jasno spričujejo, koliko spoštovanje so imeli kristjani tudi do trupel ranjelih sobratov. Zdelo se jim je, da bi Kristusu delali nečast, ko bi tistih trupel ne spoštovali, kteri so bili v življenji udje telesa Kristusovega. Iskali so toraj trupel spričevalcev z veliko skerblijnostjo, akoravno so jim zaradi tega pretile najhujše smertne nevarnosti. V amfiteatrih, po sodniških so iskali in nabirali odterganih udov razmesarjenih trupel in so jih pokopavali v podzemeljskih grobeh.

Cerkveni pogreb je torej v tesni zvezi s kerščansko vero in se od nje ne more ločiti. Sveta Cerkev spozna v svojih umerlih udih ude telesa Kristusovega, ki imajo v sebi kal veličastnega vstajenja. Zatorej te trupla okoli duhovniške cerkve, če je le mogoče, pokladajo k poslednjemu počitku; kjer se zbirajo živi udje, ondi naj bodo skupaj združeni tudi ranjki, ki niso mrtvi, ampak le spijo; kjer se telo Kristusovo daruje, ondi okoli naj počivajo tisti ranjki, kteri ravno zaradi tega, ker so zavživali Kristusovo telo, v sebi imajo kal večnega življenja. Sv. Cerkev ravno iz teh vzrokov tudi kraj blagoslovi, kamor trupla svojih udov pokopuje, ker trupla kristjanov so posvečena po Kristusu, od kterega vsa svetost in vsak blagoslov izvira.¹⁾ To je torej pomen cerkvenega pogreba; ta pomen je poglavitni vzrok in prvi nagib, da je sv. Cerkev tako pomenljive obrede zapovedala in le na blagoslovljene kraje pokopavala svoje otroke. Razvidno je tedaj, da to dvoje in sicer oboje spada k zaumku cerkvenega pogreba, če se le ena teh dveh pogojev ne spolnuje, se pogreb v pravem pomenu cerkven pogreb imenovati ne more.

B.

Komu in kako se mora odreči cerkveni pogreb?

Katoliška Cerkev po vsem svetu je le ena velika družina božja; le pravoverni kristjani so udje te družine, le oni se vsih njenih dobrot in pravic vdeleževati zamorejo. Cerkveni pogreb je taka častna pravica, ktero le tisti tirjati smejo, ki so v tej družbi živeli ali se vsaj do smrti te družbe niso nevredni

¹⁾ Aus dem Fastenbriefe des Frh. v. Ketteler, Bischof v. Mainz v. J. 1866. Im Archiv für kath. Kirchenrecht von Moy de Sons XVI. B. p. 323.

kazali. Sv. Cerkev le ima oblast razločevati, ali je ta ali oni kot njen ud v njeni družbi umerl, in ali ima torej pravico do cerkvenega pogreba ali ne. Služabniki sv. Cerkve imajo dolžnost določiti, komu naj se po cerkvenih postavah ali dovoli ali pa odreče cerkveni pogreb. To svojo pravico je sv. Cerkev že v prvih časih izverševala in nekterim cerkveni pogreb odrekla. Če so tudi katoličani, dokler so bili pod oblastjo Arijanov, morali pustiti, da so bili tudi krivoverci pri grobeh spričevavcev pokopani, so jih vendar precej odpravili, ko so svoje cerkve zopet v oblast dobili. „Kolikor bolj moramo zdaj ta martirion (cerkev) obiskovati, pravi sv. Krizostom, ko so ovce rešene volkov in živi ločeni od mrtvih . . . Ljudstvo je sicer zahajalo k čistim studentem spričevavcev, ko pa je slutilo neprijeten duh ondi pokopanih krivovercev, se je zopet nazaj umaknilo.“¹⁾ Vodofo Leona I. je bilo vse čase v Cerkvi določljivo. Zato so bili tudi ostanki spričevavcev Agrikola in Vitalija, ki so bili na judovskem pokopališču, kakor cvetlice med ternjem, od ondot preneseni in v cerkev pokopani.²⁾ Še drugi vzrok navede sv. Ambrosi, ko razklada besede: „Sine, ut mortui sepeliant mortuos.“ „Ne, sin se ne odvrtače od dolžnosti do očetov, odločuje se pa verni od družbe z neverniki. Pravični imajo poseben pogreb. Mi nekaj prinesemo na grobe naših predstarev, kar bralec vé, neverniki pa vedeti ne smé; ne kakor da bi bila jed in pijača zapovedana, ampak čistiljiva družba sv. daritve se odkrije. Pogreb ni prepovedan, ampak skrivnost vere, ker z umerlimi neverniki nimamo družbe.“³⁾ — Ta prepoved pa ni zadevala samo nevernikov, ampak vse, kateri niso bili v Cerkveni družbi. Škof Janez je zatorej kosti umerlih pustil prati se na dežji, to je, prepovedal je pogreb vsem, ki v prepiru z Origenom niso bili v njegovi družbi.

Iz tega je razvidno, da je sv. Cerkev po svojih služabnikih nadzorovala pogreb, ki so se pa morali ravnati po določenih postavah.

Po tem načelu je sv. Cerkev nekterim cerkveni pogreb že perve čase odrekla in ga še odrekuje in sicer:

I. Vsem, kateri niso bili ž njo v zvezi, in so zunaj te družbe umerli. V oziru na té velja, kar sveti Leo I. pravi: „Nos, quibus viventibus non communicavimus, mortuis communicare non possumus.“ Na ta izrek se opira stavek v dekretalih:⁴⁾ „Sacris est canonibus institutum, ut quibus non communicavimus vivos, nec communemus defunctis, ut et careant ecclesiastica sepultura, qui prius erant unitate ecclesiastica praecisi nec in articulo mortis ecclesiae reconciliati fuerint;“ in cerkveni obrednik zapoveduje: „ecclesiastica sepultura juxta sacrorum canonum decreta, neganda est paganis, judaeis et omnibus infidelibus, haereticis et eorum fautoribus, apostatis a christiana fide, schismaticis et publice excommunicatis majori excommunicatione, interdictis nominatim, et iis, qui sunt in loco interdicto eo durante.“

V to versto spadajo:

1. Nekrščeni, to je, neverci, judje, mohamedani in otroci, ki so pred sv. kerstom umerli. Kar zadeva pogreb brez sv. kersta umerlih otrok, je pomniti, kar rimski obrednik zapoveduje: Quoad sepulturam parvulorum observandus est Can. XXXV. Conc. primi Bracarensis sequentis tenoris: „Catechumenis sine redemptione baptismi defunctis non oblationis sanctae commemoratio, nec psallendi impendatur officium. Nec tamen sunt eorum corpora insepulta projicienda more belluarum, propter humanae naturae dignitatem, sed in loco honesto recondenda; quod fiat sine ullis precibus ac solemnitate a laico, nec quisquam ex clero, etiam vocatus, profanae sepulturae intersit.“ Po cerkvenih postavah mora za take otroke biti pripravljeno posebno pokopališče, ali pa naj se odmeni na pokopališču poseben ograjen, pa ne blagoslovljen prostor, pokopati pa jih smejo le neduhovni. Tej postavi, ktera je v tako tesni zvezi z naukom sv. Cerkve, je bila svetna postava od 31. sušca 1785 nasprotna. Zdaj pokopujejo take otroke sicer na pokopališču, na poseben neblagoslovljen kraj. Če je dvomljivo, ali je otrok kerščen ali ne, in ali je veljavno kerščen ali ne, se mu cerkveni pogreb odreči ne sme. Otroci krivoverskih staršev zamorejo cerkveno pokopani biti, če druge postave temu ne nasprotujejo, pa le, dokler se ne štejejo k zavednim krivovercem. Kar zadeva katehumene, ki so se za sv. kerst pripravljali, pa jih je smert prehitela, nekteri kanonisti menijo, da se smejo cerkveno pokopati, ker, akoravno niso bili kerščeni z vodo, so vendar prejeli kerst želja.

2. Izobčeni. Razločujejo se pa izobčeni v izobčene ogibljuje in izobčene terpljive, excommunicati vitandi et tolerati; k prvi versti spadajo oni, o katerih je znano, da so prelomili privilegium canonis, dalje tisti

¹⁾ Chrysost. in ascens.

²⁾ Ambros. exhort. virg.

³⁾ Ambros. in Luc. 7.

⁴⁾ c. 12. IX. (III. 28.)

ktre je cerkvena sodnija po imenu izobčila. Te verste izobčeni se nikakor ne smejo pokopati ne po cerkvenih obredih, ne na blagoslovljeno pokopališče; da, če so bili pokopani na blagoslovljeno pokopališče, se morajo izkopati, če je mogoče: Si contingat interdum, quod vel excommunicatorum corpora per violentiam aliquorum, vel alio casu in coemeteriis eccles. tumultentur, si ab aliorum corporibus discerni poterunt, exhumari debent, et procul ab eccles. sepultra jactari debent. Quod si discerni non poterunt, expedire non credimus, ut cum excommunicatorum ossibus corpora extumentur fidelium; cum licet non obsit justis sepultura nulla vel vilis, impiis tamen celebris et speciosa non prosit.¹⁾ Pokopališče je po takem pokopu oskrunjeno, mora se torej v novič blagosloviti. Pa tudi očitni in znani po imenu izobčeni smejo biti cerkveno pokopani, če so dali kako znamenje kesanja ali so naznanili željo v cerkveno zvezo stopiti. V tem primerljivi pa morajo biti poprej odvezani po obredu v obredniku velevanem: Parochiano tuo, qui excommunicatus pro manifestis excessibus . . . fuit, dum ageret in extremis, per Presbyterum suum juxta formam Ecclesiae absolutus, non debent coemeterium et alia Ecclesiae suffragia denegari.²⁾

Tudi izobčeni terpljivi, excommunicati tolerati, se ne smejo cerkveno pokopati, če niso dali kakega znamenja, da se kesajo, in razložek med ogibljivimi in terpljivimi je le ta, da je pokopališče oskrunjeno, če se nanj pokoplje ogibljivi, ne pa, če se pokoplje terpljivi. S. Poenitent. die 5. Sept. 1855 pravi: Episcopi et parochi passive se habeant, si adsit grave et imminens periculum malorum publicorum, vel usus vis publicae, cum denegatur sepultura praedictis personis (qui scilicet propter usurpationem bonorum Ecclesiae excommunicatione latae sententiae tenentur) nisi publice retractaverint.

3. Po imenu v prepoved dejani, ali tisti, ki so v kraji v prepoved dejanem umerli, interdicti notorii et denunciati. „Generaliter enim per omne interdictum sive locale sive personale usus ecclesiasticae sepulturae prohibetur. Talis (interdictus) si hoc interdictu durante decedat, non debet in Ecclesia vel Coemeterio Ecclesiastico (nisi poenituerit) sepeliri.“³⁾

4. Krivoverci, kateri očitno spoznavajo svoje krive nauke, pa tudi njih zavetniki, od katerih je dobro znano, da krivoverstvo podpirajo, kakor tudi razkolniki. „Si tales haeretici publici et manifesti, licet nondum per ecclesiam declarati, in hoc tam gravi crimine decesserint, ecclesiastica careant sepultura, nec oblationes fiant aut recipiantur pro iisdem. Const. Inter cunctas Mart. V. in Conc. Const. In zopet: Sane clerici non exhibeant hujusmodi pestilentibus ecclesiastica sacramenta nec eos christianae praesumant tradere sepulturae etc.“⁴⁾ Razumi se, da to zadeva le očitne krivoverce in le odraščene. Otroci krivovercev pa, kakor je bilo že omenjeno, smejo biti pokopani cerkveno, če so umerli preden so se pameti zavedli, ali, kakor nekteri pravijo, preden so bili birmani. Tudi odraščeni bi smeli biti cerkveno pokopani, če so resno voljo kazali, da hočejo prestopiti v katoliško Cerkev, pa jih je smert prehitela, preden so to storiti zamogli, in preden so bili odvezani od cerkvene kazni. Ojstra kazen izobčenja je bila postavljena, kateri bi take krivoverce ali v prepoved dejane cerkveno pokopali: „Omnes, quamvis exempti et privilegiati, qui scienter sepeliunt aliquem tempore interdicti, vel aliquem nominatim excommunicatum, vel personaliter publice interdictum, vel haereticum etc. et peccant mortaliter et eo ipso excommunicationem incurrunt,“ in: Eos, qui propriae temeritatis audacia defunctorum corpora, non sine contemptu clavium Ecclesiae in Coemeteriis interdicti tempore in casibus non concessis a jure, vel excommunicatos publice, aut nominatim interdictos, aut usurarios manifestos, scienter sepelire praesumunt: decernimus ipso facto excommunicationis sententiae subjacere;⁵⁾ kar so pa Pij IX. (Const. Apostol. Sedis de 1869) stisnili na tiste, kateri k cerkvenemu pogrebu znanega krivoverca ali po imenu izobčenega ali v prepoved dejanega povelje dajo ali silijo, in sicer z dogodkom, rekoč: Mandantes seu cogentes tradi ecclesiasticae sepulturae haereticos notorios aut nominatim excommunicatos vel interdictos.“

Kar posebej pogreb nekatoličanov zadeva, je iz do sedaj omenjenega sprevidno, da se po cerkvenem pravu v blagoslovljeno zemljo med druge pravoverne kristjane cerkveno pokopavati ne smejo. Pregledati pa hočemo to reč zadevajoče dosedanje avstrijsanske postave.

Dekret vom 16. März 1782 zapoveduje: dass die Taufen, Trauungen und Begräbnisse der keinem akatholischen Prediger zugetheilten Protestanten vom katholischen Pfarrer vorgenommen werden

¹⁾ De sepultris c. 12. 28.

²⁾ De sepultris c. 14. 18.

³⁾ C. 20. VI. (V. 11.)

⁴⁾ C. 8. (V. 7.)

⁵⁾ Clement, c. 2 (III. 17.)

müssten. „Bei Begräbnissen geht er, wenn er darum ersucht wird, mit der protestantischen Leiche und sorgt nur, dass kein Lied gesungen werde, worin etwas den Katholiken anstössiges vorkommt. Er segnet aber das Grab nicht ein und hält keine Collecte etc.

Hofdekret vom 31. Dezember 1783 zapoveduje, da se mora nekatoličanom ondi, kjer nimajo lastnega pokopališča, pogreb na katoliškem pokopališču dovoliti. „In diesem Falle soll aber das Absingen akatholischer Lieder und die Haltung der Leichenreden auf den katholischen Friedhöfen unterbleiben.

Hofdekret vom 12. August 1788 določuje: „Der nächste Geistliche der Religion, zu welcher der Verstorbene sich bekannt hat, ist zur Begleitung der Leiche herbeizurufen; könnte aber dieser nicht erscheinen, so müsste der Pfarrer des Ortes die Leiche begleiten etc.“

Ko je pa katoliška Cerkev po pogodbi zadobila večjo prostost, so se tudi te postave spremenile. Po Art. 4. je škofom priznana pravica „die Leichenbegängnisse und alle andern geistlichen Handlungen ganz nach Vorschrift der Kirchengesetze zu ordnen.“

Cultusministerial-Erlass vom 21. Mai 1856 pravi: Nach Art. XXXIV. des zwischen Seiner k. k. Apostolischen Majestät und Seiner Heiligkeit dem Papste abgeschlossenen Concordates soll alles das, was die kirchlichen Personen und Sachen betrifft, und wovon in den vorhergehenden Artikeln keine Meldung gemacht ist, nach der Lehre der Kirche und ihrer in Kraft stehenden, von dem hl. Stuhle gutgeheissenen Disciplin geleistet und verwaltet werden.

„Es kann keinem Zweifel unterliegen, dass zu den kirchlichen Sachen auch die katholischen Friedhöfe und die Kirchenglocken gehören, und dass daher den Bischöfen frei steht, hinsichtlich ihrer nach den Vorschriften der Kirche zu verfügen, welche sie nur für den Gebrauch derjenigen bestimmen, die in der kirchlichen Gemeinschaft gelebt haben.“

Dalje sub n. 3. pravi: „An jenen Orten, wo ein eigener Friedhof für Akatholiken nicht besteht, wird zwar, in solange ein solcher nicht hergestellt werden kann, die Beerdigung akatholischer Leichen auf dem katholischen Friedhofe zu geschehen haben. Es ist jedoch über Begehren der Pfarrgeistlichkeit und im Einvernehmen mit derselben ein dem Bedürfnisse angemessener Theil desselben als Begräbnisplatz für Akatholiken abzusondern.“

sub 4. „... In solchen Fällen, (wenn einzelne Mitglieder der Gemeinde in so grosser Entfernung von dem Orte der Hauptgemeinde, in welcher sich der Friedhof befindet, gestorben sind, dass die Uebertragung der Leichen dahin nicht ausführbar erscheint) wird zwar die akatholische Leiche auf dem katholischen Friedhofe zu beerdigen sein, es müsste jedoch über Begehren der Pfarrgeistlichkeit der hiezu verwendete Raum ausgeschieden werden.

sub 5. Dasselbe hat in jenen Fällen zu gelten, wo es sich um das Begräbniss vereinzelt, in der Mitte der katholischen Gemeinde lebender oder auf der Reise verstorbener Akatholiken handelt. . . . Der akatholische Seelsorger hat sich, wenn er die Leiche zu Grabe geleitet, nach den für die Beerdigung von Akatholiken auf katholischen Friedhöfen bestehenden Vorschriften zu benehmen und die Beerdigung hat ohne Gesang und Leichenrede zu geschehen.“

Tudi skrivne priloge k avstrijski pogodbi govoré o pogrebu nekatoličanov. Literae princ. archiep. Vien. ad Pronuntium apostol. die 6. Augusti 1855. n. 3. Revera anno 1783 decretum est, ut acatholici eodem ac catholici coemeterio sepeliantur nec non ut in acatholicorum funeribus catholicorum campanae pulsantur, et quoties praesto non sit, qui defuncto funebria juxta confessionis suae ritum faciat, parochus catholicus funus comitetur, vestem tamen communem indutus et ministerii sacri neque signa gerens, neque functiones exercens. Attamen ex anno 1850 parochus catholicus nulla plane imponitur necessitas, vel funus acatholici cujusdam quomodocumque concomitandi vel permittendi, ut in acatholicorum funeribus Ecclesiae catholicae campanae pulsantur. Insuper Gubernium Imperiale curam, quantum fieri poterit, habebit, ut acatholicorum funeribus aut coemeteria separata aut separata in coemeteriis loca assignentur.

Medverska postava od 25. maja 1868 član 12. določuje: Keine Religionsgenossenschaft kann der Leiche eines ihr nicht Angehörigen die anständige Beerdigung auf ihrem Friedhofe verweigern: 1. wenn es sich um die Bestattung in einem Familiengrabe handelt, oder wenn 2. da, wo der Todesfall eintrat oder die Leiche gefunden ward, im Umkreis der Ortsgemeinde ein für Genossen der Kirche oder Religionsgenossenschaft des Verstorbenen bestimmter Friedhof sich nicht befindet.

Na vprašanje višjega škofijstva dunajskega: ob durch den Art. 12 des Gesetzes vom 25. Mai 1868 der Bestand der seit dem kaiserlichen Patente vom 5. November 1855 über die Leichenbestattung erflossenen Vorschriften alterirt seien, oder ob es noch derzeit dem Gesetze entspreche, wenn auf katholischen Friedhöfen nicht nur für die Bestattung von nichtkatholischen Christen, sondern auch solcher Katholiken, die zufolge des Kirchengesetzes des kirchlichen Begräbnisses nicht theilhaftig werden sollen, eigene Begräbnissplätze ausgesondert werden; je odgovorilo ministerstvo za uk in bogočastje: „Es gehe nach den Staatsgrundgesetzen nicht an, dass die Regierung die Befolgung kirchlicher Vorschriften erzwingen, wobei sie es übrigens nicht hindere, dass die kirchlichen Organe durch Anwendung der ihnen eigenthümlichen Mittel die Vollziehung solcher Vorschriften anstreben, wenn nur dabei hinsichtlich der Leichenbestattung die Grenzen einer anständigen Leichenbestattung eingehalten werden, indem eine solche nichtkatholischen Personen auf katholischen Friedhöfen gesetzlich verbürgt ist, sonach um so weniger den Katholiken verkümmert werden darf.“ (Erlass des Ministers für Cultus und Unterricht vom 1. August 1870.)

5. Kakor s krivoverci je ravnati tudi z odpadniki od kerščanske vere. K tem se prištevajo vsi, ki so se ali očitno odpovedali kerščanski veri, ali pa v svojih spisih učijo in razširujejo bogotajstvo, bogovstvo, vsebožanstvo, tvarinstvo, ali sploh vsi, ki tajijo razodenje Božje, če niso dali pred svojo smertjo očitnega znamenja kesanja.

II. Pa ne samo onim, ki nikdar niso bili udje sv. Cerkve ali pa so prostovoljno iz nje izstopili, ampak še celo svojim lastnim udom, kateri so bili do zadnjega, do smerti saj zunanje udje sv. Cerkve, mora ta dobra mati, akoravno s težkim srcem, cerkveni pogreb odreči, in sicer tistim udom, o katerih je očitno znano in se za gotovo vé, da so ji delali sramoto in da so v velikih pregrehah terdovratni in nespokorni umerli, ali pa so storili take velike hudobije, ktere sv. Cerkev kaznuje s tem, da onim nesrečnim pravico do cerkvenega pogreba odtegne. Po cerkvenem pravu so cerkvenega pogreba ne vredni:

1. V dvoboju usmerteni, in sicer nepogojno, če umerjejo na tistem kraju: si in ipso conflictu decesserint,¹⁾ ko bi bili tudi pred smertjo kazali kesanje, n. pr. če so izgovorili ime Jezus, božjo milost klicali na pomoč, prosili za spovednika in so prejeli tudi sv. odvezo. Bulla Detest. Benedicti XIV. pravi: *Declaramus, sepulturae sacrae privationem a s. Trid. synod. inflictam morientibus in loco duelli et conflictus, incurramam perpetuo fore, etiam ante sententiam iudicis, a decedente quoque extra locum conflictus ex vulnere ibidem accepto . . . ac etiamsi vulneratus ante mortem non incerta poenitentiae signa dederit atque a peccatis et censuris absolutionem obtinuerit.*

Vender se pa po splošnem pravu smejo cerkveno pokopati, če so znamenje kesanja dali zunaj tistega kraja, kjer je bil dvoboj, n. pr. na potu na dom. Utegnilo bi tudi za druge kraje veljati, kar pravi Gury: *In Gallia ex Card. Gousset et aliis prohibitio juris ita temperatur, ut non denegetur sepultura duellantibus, qui vera poenitentiae signa dederunt et auxilium sacerdotis postularunt. Sic communiter nostri Theologi. (II. 1011.)* Tudi nekteri okrajni cerkveni zbori se strinjajo s tem milejšim ravnanjem n. pr.: „*Morientibus in actu criminoso, praesertim duellantibus, si signa poenitentiae non dederint.*“²⁾ „*Iis, qui in conflictu duelli perierunt, nisi adhuc viventes poenitentiae signa dederint.*“³⁾ „*Iis, qui in duello moriuntur, nisi dederint sufficientia poenitentiae signa.*“⁴⁾ Ko bi bili dali kako znamenje kesanja, če tudi le na kraju dvoboja, bi se po teh določilih smeli cerkveno pokopati. Nasprotno pa drugi okrajni zbori pokop prepovedujejo in se strogo deržijo določila Tridentinskega zbora, n. pr.: „*qui duello perierunt, si dederint vel non dederint poenitentiae indicia.*“⁵⁾ „*Morientibus in duello, etiamsi ante, obitum dederint poenitentiae signa.*“⁶⁾

Kazen pa je postavljena le za pravi dvoboj, kjer je bilo poprej dogovorjeno zastran časa in kraja i. dr. ne pa za navadne pretepe in poboje.

2. Očitni grešniki, kateri so nespokorni umerli. Rit. Rom. pravi: „*manifestis et publicis peccatoribus, qui sine poenitentia perierunt.*“ Prašanje pa je: kateri se očitni grešniki imenujejo? Gotovo je, da mora biti greh smerten in da se mora večkrat ponavljati, da more biti stanje pregrešno; če kdo le enkrat ali dvakrat greši, se v cerkvenopravnem pomenu ne more imenovati očitni grešnik.

¹⁾ Conc. Trid. ses. 25. c. 19. de reform.

²⁾ Conc. prov. Bitur. 1850. Col. Lac. 1117.

³⁾ Conc. prov. Remen. 1849. l. c.

⁴⁾ Conc. prov. Lugdun. 1850. l. c.

⁵⁾ Conc. prov. Baltimor. 1866. Col. Lac. 481.

⁶⁾ Synod. Mont. Libani 1736. Col. l. c.

„Ad iudicandum non christiane quempiam vixisse, non sufficit unus vel duplex culpabilis actus, sed multiplices et continuati requiruntur.¹⁾ Nekteri bogoslovci so tudi terdili, da taki grešniki morajo od sodnije razglašeni biti kot očitni grešniki, in da še le potem zapadejo cerkveni kazni, — toda bolj splošno mnenje je, da se grešniki zamorejo imenovati očitni, kadar se je njih pregreha razglasila, da se več prikrivati ne more. Sv. Tomaž Akv. imenuje očitne grešnike tiste, ki so kot taki znani ali po cerkveni ali svetni sodnji, ali pa po očitnosti dejanja, per evidentiam facti.²⁾ Benedikt XIV. pravi: „Itaque hoc tuto asserendum videtur, manifestos peccatores, censerī eos, quorum peccata noscuntur aut per iudicis sententiam aut propriam confessionem in iudicio factam, aut per evidentiam facti, quae nulla possit tergiversatione celari.“ — Koliko osebam pa greh mora biti znan, da se očitni imenovati zamore, cerkveno pravo tega natančneje ne določuje. Nekteri menijo, da morajo to vedeti sosede, drugi pravijo, da je zadosti, ako zato vedo štiri ali tri osebe.

Prištevajo pa se k očitnim grešnikom: a) tisti, ki se očitno z nenavnim in ostudnim opraviлом pečajo, n. pr. igralci, ki gerde in nesramne igre predstavljajo v očitno pohujšanje ljudstva; tisti, ki izderžujejo hiše pohujšanja in ženske, ktere si z nesramnimi deli služijo kruh, in očitni odertniki. Odertnike cerkveno pravo posebno omenja in jim cerkveni pogreb odrekuje. „Quia in omnibus fere locis ita crimen usurarum invaluit, ut multi (aliis negotiis praetermissis) quasi licite usuras exerceant, et qualiter utriusque Testamenti pagina condemnentur, nequaquam attendant: Ideoque constituimus, quod usurarii manifesti, nec ad communionem admittantur altaris, nec Christianam (si in hoc peccato decesserint) accipiant sepulturam.“³⁾ Da, še celo takrat, ko bi kazali kesanje, se ne smejo cerkveno pokopati, če niso vsega povernili, ali pa vsaj določili, da naj se poverne: „Quamquam usurarii manifesti de usuris, quas receperant satisfieri expressa quantitate vel indistincte in ultima voluntate mandaverint: nihilominus tamen eis ecclesiastica sepultura denegetur, donec de usuris ipsis fuerit (prout patiuntur facultates eorum) plenarie satisfactum: vel illis, quibus restituenda est restitutio . . . idonee de restitutione facienda sit cautum.“⁴⁾

Dan danes se po teh določilih skorej ni mogoče ravnati in tudi sv. Cerkev mehkejši ravnanje z omenjenimi grešniki terpi; to pa že tudi zaradi tega, ker pomen besede „odertija“ se je v raznih časih in okolnostih jako spremenila.

b) Dalje se k očitnim grešnikom prištevajo, o katerih je znano, da so s prisego pristopili k skrivnim družbam, naj se že imenujejo kakor koli hočejo, če je te družbe Cerkev prepovedala.

c) Tisti, ki v očitnem in sploh znanem grehu živé, n. pr. qui publice vitam degunt in concubinato, manifesti raptore ecclesiarum, publice blasphemantes Deum etc. Statuimus, si quis contra Deum vel aliquem sanctorum et maxime beatam Virginem, aliquam in blasphemiam publice relaxare praesumpserit . . . si renuerit recipere ac peragere poenitentiam . . . in obitu Ecclesiastica careat sepultura.⁵⁾

Vsim tem očitnim grešnikom pa se cerkveni pogreb le takrat zamore odreči: 1. če je njih nespokornost popolnoma gotova, 2. tako očitna in sploh znana, da bi bil cerkveni pogreb drugim vernikom v pohujšanje. Med očitne grešnike so prišteti tudi necerkveno (civilno) poročeni, toraj je ž njimi ravnati, kakor je bilo o drugih rečeno: mora se jim cerkveni pogreb odreči. Dioec.-Bl. XIX. 1868/c p. 109 §. 27. posebej o tem govori: „Des kirchlichen Begräbnisses können Civileheleute nur dann theilhaftig werden, wenn sie reumüthig verscheiden. Um sie aber pro foro externo als mit der Kirche ausgesöhnt behandeln und ihnen das kirchliche Begräbniss gestatten zu können, haben sie ihre reumüthige Gesinnung nach Umständen vor Zeugen kundzugeben und das gegebene Aergernis nach Thunlichkeit gut zu machen. Die reumüthige Gesinnung kann auch bei jenen als vorhanden angenommen werden, welche nicht mehr beichten können, jedoch schon früher das ernstliche Vorhaben, ihre Verbindung in eine kirchlich gültige Ehe umzuwandeln, entweder dem Seelsorger ausserhalb der Beichte eröffnet, oder doch nachweisbare konkludente Handlungen, oder sonst auf vollkommen glaubwürdige Weise kundgegeben und nicht widerrufen haben. §. 38. Wenn in den gegebenen Fällen das kirchliche Begräbniss zugestanden wird, und wenn aus diesen Zugeständnissen Aergernis entstehen würde oder zu besorgen wäre, hat der Seelsorger das geeignete vorzukehren, dass die Gründe der Zulässigkeit des kirchlichen Begräbnisses bekannt werden, nöthigenfalls er dieselben an dem der Beerdigung vorausgehenden Sonn-

¹⁾ Münst. Past. Blatt IV.

²⁾ l. c. p. 3. Summae th. 9. 80. art. 8.

³⁾ C. 3. X. de usuris.

⁴⁾ C. 2. de usuris in VI. 5. 5.

⁵⁾ c. 15. V. 26.

oder Feiertage von der Kanzel, oder bei der Hebung der Leiche aus dem Sterbeuhause oder am Grabe in Kürze bekannt zu geben. §. 29. Wenn denen, welche in einer Civilehe gelebt haben, das kirchliche Begräbnis nicht gestattet werden darf, so ist zwar zu dulden, dass sie auf dem Friedhofe beigesetzt werden, aber kein Priester darf die Leiche begleiten oder irgend eine rituelle Handlung vornehmen, oder unter einem was immer für einem Titel das heilige Messopfer mit der Beerdigung in Verbindung setzen. Bei einer solchen Leichenbestattung hat auch die Mitwirkung des Chorpersonales, der Kirchendiener und der Ministranten zu entfallen und jedes Geläute aus Anlass des Sterbefalles zu unterbleiben.“ Tukaj je natanko določeno, kako naj se s takimi grešniki ravna pri pogrebu; je pa tudi naznanjeno, da Cerkev pokop na pokopališče le terpi, ako-ravno se to ne strinja popolnoma z duhom cerkvenim, pa je primorana po svetni postavi, kateri se s silo ustaviti ne more, „His temporibus non raro accidat, ut ii, quibus sepultura ecclesiastica deneganda est, sacrilege sepeliantur ministerio laicorum in loco ad sepulturam fidelium consecrato¹⁾ . . . Ejusmodi consuetudo est toleranda per conventiam, si absque scandalo a catholicis resisti non possit, ex Decr. S. C. O.²⁾

3. Grešniki, ki so med tem umerli, ko so greh delali, (in actu criminis), če niso imeli več časa dati znamenja kesanja. Tedaj bi ubijavec ne mogel biti cerkveno pokopan, ki je bil ubit, ko je on sam hotel koga po nedolžnem umoriti. Cerkveno pravo pravi: „Fures et latrones, si in furando aut depraedando occiduntur, visum est pro eis non orandum.“³⁾ Toda tudi tukaj mora biti hudodelstvo: a) gotovo, b) očitno, c) da je bil ravno med grešenjem umorjen.

V dejanstvo bi segalo vprašanje, kaj je storiti s pijancem, o katerem je znano, da je v pijanosti umerl.⁴⁾ Gotovo bi se mu po načelu cerkvenega prava moral odreči cerkveni pogreb, če je gotovo znano, da se je vedoma in nalašč upijanil, (sciens et volens), ker pijanost pijančeva je po nauku nravnikov smerten greh, ker se gotovo vedoma in prostovoljno upijani. Morale bi se vendar v taken slučaj preudariti tudi druge okoliščine. Če je bilo življenje njegovo sploh nekerščansko, očitno pohujšljivo za okolico, če je bilo znano, da ni imel nič vere, se gotovo noben dobri katoličan ne bo spodtikal nad tem, da se mu cerkveni pogreb odreče. Če pa temu ni bilo tako, in bi se s prepovedjo cerkvenega pogreba pohujšanje še le zvečalo, ko bi tudi med dobrimi kristjani nastali žalostni prepiri, kar bi kazalo, da življenje umerlega ni bilo ravno tako pohujšljivo, bi se smel cerkveno pokopati, že tudi zaradi tega, ker smert in actu peccati pri pijancu zavoljo nezavednosti ni tako osramotivna in tako grozovita, kakor in actu adulterii etc.

Pomniti je, da le tistim očitnim grešnikom se cerkveni pogreb odreče: „qui sine poenitentia perierunt“; če so se skesali, se morajo cerkveno pokopati. Ker je očitnost greha vzrok cerkvene kazni, mora tudi znamenje kesanja biti očitno, ali vsaj tako, da se lahko sploh zve njegovo kesanje. Očitni greh zahteva očitno zadostovanje. Zadostuje pa, če le ena sama nesumljiva priča poterdi in zagotovi, da se je res očitni grešnik kesal. „Ad probandum tamen, quod publici peccatores talia signa dederint poenitentiae, sufficit unicum testimonium.“⁵⁾

Znamja kesanja razodevajo ali z besedo ali po okoliščinah s kakim drugim dejanjem; n. pr. če prosi za sv. zakramente ali za duhovna, poljubljuje sv. križ, se terka na persi i. dr. Signa vero huius poenitentiae et emendationis esse possunt, si in mortis articulo se emendaverint confitendo, sive sacramenta petendo, et alia, prout pietas et cordis contritio suggeret.

(Konec sledi.)

III.

An den hochwürdigen Säkular-Klerus der Diöcese.

Die Weltpriester-Exercitien werden dieses Jahr von Montag den 20. August 5 Uhr Nachmittags bis Freitag den 24. August Früh im Diöcesan-Anabensseminar (Collegium-Aloysianum) ganz in der bisher üblichen Weise abgehalten werden.

Diejenigen Herren Landseelsorger, die zu denselben zu erscheinen wünschen und unbeschadet der ihnen obliegenden Seelsorge sich von ihrem Anstellungsorte für die obgedachten Tage leicht entfernen können, wollen dieses dem betreffenden Herrn Dechanten in Bälde anzeigen. Der Herr Dechant wird die Namen der Herren Seelsorger, die sich für das

¹⁾ Gury 10 13. Nota 2.

²⁾ l. c. Nr. 1.

³⁾ c. 31. C. 13. qu. 2.

⁴⁾ Münt. Past. Bl. 4.

⁵⁾ Barufaldus, Comment. in Rit. Rom.

Erscheinen werden gemeldet haben, spätestens bis 4. August d. J. hieher nachhaft machen, damit diejenigen, die mit Rücksicht auf den vorhandenen Raum vom Ordinariate zu den Exercitien werden zugelassen werden können, dem Herrn Dechante rechtzeitig bekannt gegeben werden.

Am 20. August Nachmittags bald nach 3 Uhr wollen die Betreffenden, mit Talar, Rochet und Brevier versehen, im Collegium-Aloysianum sich einfinden und bei der Direction desselben sich melden, welche jedem die Wohnung anweisen und die gedruckte, für die Zeit der Exercitien vorgeschriebene und genau einzuhaltende Hausordnung mittheilen, so wie nach dem Schluß der Exercitien die für die Verpflegung zu leistende Vergütung von den Exercitanten übernehmen wird.

IV.

Anempfehlung einer neuen Bilderbibel.

In der Kunst- und Buchhandlung des J. F. Schreiber in Esslingen ist eine neue, auf Grund der vorgeschriebenen biblischen Geschichte modifizierte und zugleich vermehrte Bilderbibel, verfaßt unter Aufsicht und Leitung des hochw. Herrn Johann Budau, Metropolitan-Kapitel-Dekans und f. e. Volks- und Bürgerschulen-Ausschüßers in Götz, in 2 Hefen mit je 40 Darstellungen nebst zwei besonderen Bildern an der Fronte erschienen.

Dieses catechetische Werk in zwei Hefen kostet, steif gebunden, dreizehn Mark oder 6 fl. 50 kr. ö. W.

Der hochw. Seelsorgsklerus wird auf das Erscheinen des erwähnten zur Veranschaulichung des Religionsunterrichtes besonders geeigneten Werkes, wovon ein Exemplar hierorts zur Einsicht aufliegt, mit der Einladung aufmerksam gemacht, sich dessen Einführung in den Volksschulen der Diözese angelegen sein zu lassen.

V.

Konkurs-Verlautbarung.

Die durch Todfall erledigte Pfarre Ziri im Dekanate Idria wurde dem Pfarrer von Vreme, Herrn Josef Vidmar verliehen.

Die hiedurch in Erledigung gekommene Pfarre Vreme im Dekanate Adelsberg wird unterm 10. Juli d. J. zur Bewerbung in der Diözese ausgeschrieben.

Die diesfälligen Gesuche sind an die hochlöbliche k. k. Landesregierung für Krain in Laibach zu stylisiren.

VI.

Chronik der Diözese.

Herr Peter Mohar, Pfarrkooperator in Mannsburg wurde auf die ihm verliehene Pfarre Dragatsch am 30. Juni d. J. investirt.

Versezt wurden die Herren: Jakob Sušnik, Pfarrkooperator und Schulkatechet in Černomelj, als Kooperator nach St. Lorenz an der Temeniz; Valentin Orehek, Pfarrkooperator zu St. Lorenz an der Temeniz, als solcher nach Čemšenik; Johann Brencce, Pfarrkooperator in Čemšenik, nach Berdo bei Podpeč; Valentin Pečnik, Pfarrkooperator in Berdo, nach Mannsburg; Josef Merjašec, Pfarrkooperator in Černošnje, als Koop. und Schulkatechet nach Černomelj; Nikolaus Krizaj, Pfarradministrator in Dragatsch wurde einstweilen als Kooperator daselbst belassen.

Vom fürstbischöflichen Ordinariate Laibach am 12. Juli 1877.